

Je výchova mladé generace optimální?

Ivan Turnovec

Ani zdaleka si nejsem jist. Někde je systémová chyba, která mne nutí zamýšlet se opakovaně nad tím, kde se bere v dětech agresivní chování. Kde vzniká snaha bezohledně se prosazovat, ovládat druhé a cíleně jim ubližovat? Co vede děti k vandalismu a experimentování s drogami? Všechny tyto otázky jsou v současné době nadmíru aktuální nejen v mém městě Turnovu ale i dalších městech České republiky, i v ostatních evropských státech. Příklon mládeže k násilí a trestné činnosti je natolik výrazný, že úvahy o zákonném snížení věkové hranice trestné zodpovědnosti jsou logické, bez ohledu na jejich kritiky.

Naše současná doba vyznává kult mládí. Má to svou logiku, mládí je určitě progresivnější než stáří a navíc při přechodu od komunistického režimu ke kapitalismu došlo k tak výrazným změnám, že je jisté mezigenerační napětí docela logické. Ke dravému nástupu mládí dochází při každých společenských změnách, jde li o změny pro celou společnost pozitivní, nebo negativní je při tom vedlejší. I Hitler dokázal zmanipulovat mládež pro své cíle. Stejně tak komunistický režim ve svých počátcích stavěl své mocenské pozice na nejmladší generaci, kterou stavěl do protikladu s tou generací dříve narozených. A s tím se setkáváme i dnes.

Kult mládí, síly a bohatství se stal nejprve reklamním sloganem a nyní je základní životní filozofií značné části společnosti. K prestiži reprezentované majetkem a ovládním druhých vede bezohledná dravost. Slušnost je vlastně nevýhodou. Vzory z akčních filmů jsou již pokládány za normální. Agresivita při řešení konfliktů, a to i těch nejbanálnějších, končí poraněním, nebo i smrtí a to i u těch velice mladých.

Vzniklá situace je natolik vážná, že se o ní několik let diskutuje. Ten základní problém si už mnozí uvědomují v celé jeho nahotě. Nic se ale neřeší. Jde totiž o přístup státu k rodině. Souvisí to patrně s neustále přetrvávající představou administrativního centralistického vládnutí. Jestliže stát mocensky omezil základní společenskou jednotku, kterou je rodina tím, že v zákonných normách došlo k vypreparování „lidských práv“ jednotlivých jejích členů tak, že se mohou navzájem střetnout jako individua bez společenské vazby. S tímto oficiálním státním přístupem k rodině souvisí zvýšená rozvodovost, neochota ke standardnímu rodinnému soužití i vzájemné vydírání se jednotlivými členy rodin.

Pokud totiž není rodina dostatečně pevná a hájená jako celek státní mocí, je její výchovný vliv na děti výrazně menší než dříve. S tím se setkávají učitelé, jejichž společenská prestiž a autorita byla jménem liberálního přístupu zrušena. **Český model liberální výchovy ve mně vzbuzuje rozpaky. Obávám se, že se jím zaklínají líní, nebo lhostejní rodiče produkující často nevychované a necitelné spratky.** Něco podobného si myslí víc lidí. - Dnešní žáci vědí, co všechno si mohou dovolit, ale jako by nevěděli, co si dovolit nesmějí. Konstatovat, že liberální výchova není, když dospělí dopustí, aby děti nebraly ohled na jiné a prosazovaly se na jejich úkor, když tolerují provinění proti dobrým mravům, či když se nezdvořilost považuje za osobitost, dnes již nestačí, protože to co výchovou není, je často běžné.

Krise je ve výchově, nepomohou žádné přívlastky. Osobně již mám s přívlastky nejednu špatnou zkušenost. Výchova je jediná a určitě jí slovně deklarovaná

„liberální výchova“ nenahradí.

Základem skutečné výchovy je prestiž rodiny jako takové. Pokud nedokážeme obnovit tuto nejdůležitější společenskou jednotku a její nezastupitelnou roli ve výchově dětí, bude naše společnost čím dále tím agresivnější, neschopná spolupráce a tím i jakéhokoli rozvoje. S tím souvisí i právní zodpovědnost jednotlivých členů rodiny. Slušné chování by mělo být samozřejmostí. Za každé hulvátství a agresivní chování dítěte jsou zodpovědní jeho rodiče. Zodpovědnost by ale měla být nejen morální, ale i právní. To platí ještě výrazněji v případě mládeže zabývající se trestnou činností. Mladí zloději a zlodějky velmi dobře vědí, že jejich konání nebude vzhledem k jejich mládí ani došetřeno. K deklarování trestní zodpovědnosti rodičů a právních zástupců z nepochopitelných důvodů v našem právním řádu nedošlo. Problém je v tom, že rodina není pokládána za jednotku ale jen za skupinu individuí.

Vztah státu k rodině, problematika morální i trestněprávní zodpovědnosti rodičů a dětí, výchovy v rodině i ve školách by měla být, vzhledem ke své aktuálnosti, jedním z nosných témat volebních programů. Zatím jsem nezaznamenal, že by se naši političtí harcovníci, snažící se ovládnout Parlament, nad touto problematikou zamýšleli. Zdá se, že jejich zájmem je jen přerozdělování státních finančních prostředků projektům, které se skutečnou výchovou mladé generace moc společného nemají, i když jsou tak prezentovány.